

בעיית השתלת לב מנקודת ההלכה

הבעיות הקשורות לנושא זה שנידו בו במאמר הנ"ל.

- א. לקיחת הלב מהתורם המת - השאלה היא אם אסור להשתמש באיברי המת מטעם איסור הנאה מן המת, בניגול המת ואיסורים אחרים. לדעת האחרונים (נודע ביהודה, הת"ם סופר, מהר"ם שיק ועוד) - מותר להשתמש באיברי המת כשיש חולה לפנינו הזקוק להם לשם הצלת חייו, ולכן בנידון השאלה שלנו הדבר מותר.
- ב. קביעת המות - כדי לקחת לב מהתורם יש להחליט על רגע מותו. החת"ם - סופר (חלק יורה דעה, סימן של"ה) קובע שברגע שנשימת האדם נפסקת הריהו מת ואין לחלל שבת עבורו. אולם, לדעת המחבר, מדובר שם בחולה רציני או גוסס, שלא נוהגים הרופאים לעשות תחבולות שונות להצילו, אבל אדם בריא שפתאום הפסיק לנשום, אסור לחשוב את הפסקת הנשימה בעצמה כהוכחה על מותו של האיש, ובכל מקרה כשחושבים לנתח צריכים בדיקת רופאים וכדאי שיעידו על מותו 2 רופאים פנימיים.
- ג. ההסתכנות שבנתוח - האם מותר לאדם להכניס עצמו בסכנה של נתוח חמור כזה?
בשאלות ותשובות שבית יעקב (חלק ג' סימן ע"ה) ובספר אהיעזר (חלק יורה דעה, סימן ט"ו) פוסקים שכשישנה תקנה להתרפא מותר להכנס לנתוח או לקבל תרופה מסוכנת, גם כשברוב המקרים טפול כזה לא מצליח ומקצר חייו, כי התקנה להתרפא דוחה את הסכון לחיי שעה. אולם לדעת המחבר נתוח השתלת לב שונה מכל נתוח מסוכן אחר. כי, לדעתו, בתקופה שבין הוצאת הלב החולה לבין קליטת הלב המישתל החולה איבד את "חזקת החיים" שלו, ולכן אין להתיר נתוח כזה שמסלק את חזקת החיים, ורק ניתוחים שבהם החולה כל הזמן בחזקת חי מותרים גם אם הם מסוכנים.
- ד. אם בצעו השתלת לב - האם מותר לחלל השבת עבור החולה המושתל?
"ודאי שמותר לחלל שבת לצרכי רפואתו, שלא עולה על הדעת ולא מסתבר כלל לומר, שלא נחלל שבת בשביל חולה כזה".

- ה. האם מותר להחזיק איברים בקרור לרזרבה?
אם אין חולה בפנינו הזקוק לאיבר הזה - אסור לעשות זאת, אבל אם זה מצב מלחמה וכדומה, שידוע שהרבה צריכים לזה או שכבית-חולים אחר צריכים לזה - גם מקרים אלו נקראים "בפנינו" - כלומר נחשבים מבחינת ההלכה כאלו חולה הזקוק לכך נמצא בפנינו - ומותר.
- ו. דמסקנה - "אינני קובע בזה מסמרות אבל כאמור הענין דורש עיון והוכחות ברורות".

(הרב הראשי לישראל;
הרב א.י. אונטרמן,
נועם, כרך י"ג עמ' א-ט).